

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

Dal a szántóvetőről. <i>Tarcsafalvi Albert</i>	41	Tűzhely Mellett:	
Socinus Faustus emléke. <i>Dr. Wendte Károly</i>	42	Mózsi haza eregel. <i>Martosy Béla</i>	51
A hű pásztor. <i>Benczédi Pál</i>	45	A budapesti Dávid Ferenc Egy-	
Street C. Jakab†	48	let. <i>U. L.</i>	53
Nők Világa	49	A budapesti Dávid Ferenc Ifjú-	
		sági Kör. <i>U. L.</i>	54
		Egyházi és iskolai mozgalmak	54

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv., **'SZIVEMET HOZZÁD EMELEM'** írta dr. **Boros György**, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőrkötés arany-széllel (barna, sötétkék, fekete) 6 K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 kor. **Megrendelhető a szerkesztőnél.**

A polgárdii unitárius egyházközség 1910. évi aranykönyve.

Hogy itt a szélen is van áldozatkészség s itt is füstölögnek az Úrnak oltári, tanúbizonyságot tesz róla újból a polgárdii kicsiny kicsiny egyházközség buzgó hívő serege. Örömmel jegyzem föl a nyilvánosság részére is azoknak neveit, kik szájjal, szívvvel dicsérik Istent s tetteikkel építik az ő országát, növelik dicsőségét az emberek fiai közt.

A karácsonyi örömnüpre *Fekete Mihály* enyingi kasznár úr egy szép alpacca-ezüst úrasztali kancsóval ajándékozta meg az egyházközséget. Nagy szükségünk volt rá. Régi hiányt pótol. Mi nem tudjuk, de Isten megjutalmazza.

A nemes tett nem szorúl dicséretre. De szükség van arra, hogy lássák mások is a jó cselekedeteket, mert követők mindig lesznek. A polgárdii hívek is fölbuzdúlva az áldozatkészségen közös adakozásból megfelelő kenyér-osztó tányért vettek s így legalább részben díszes úrasztali készletünk van.

A tányérra adakoztak: Takács János, Kalocsa Péter, Berki Ferencné, J. Berki István, Szalai Péter, D. Berki János, D. Molnár János 2—2 K, Bartók Géza, lelkész 5 K, Császár János 4 K, Császár József, Csűrőf János, Berki Mihály, Horváth József, Sebők István, Sz. Berki Jánosné, K. Tóth János, Bakos József, Szabó János, F. Berki István, Szücs Ferenc, S. Szabó János, Kalocsa János 1—1 K, Berki János 3 K, Borbély József, Id. Nagy József, Listár István, Gróf József 40—40 f., Nagy József 30 f., Koma Jánosné 60 f.

Berki Ferencné veje, Gróf István emlékére 5 K, Csuthi József (Falubathyán) 5 K, Csömöri Károly úr, a harangalap javára ajándékozott 20 K, Berki Mihályné anyja emlékére 2 K, Szokó József ajándéka 1 K.

Az úrvacsorai kenyeret és bort a négy alkalommal ajándékozták; Kalocsa Péter és neje, Berki Ferenc és neje, B. Szabó János és neje, Takács János és neje.

Ezenkívül más szolgálataikkal is szívesen résztvettek a szent munkában valahányszor szükség volt rájuk, csaknem kivétel nélkül híveink.

Aki híven munkált, annak elég az ő lelkiismeretének jutalma. Mi csak hálás köszönettel, elismeréssel adózunk az áldozatkészségnek!

Polgárdin, 1911 febr. hóban.

Bartók Géza,
lelkész.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:
A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATARS:
TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek,

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra

Dal a szántóvetőről.

Megszűnt a tél hosszan tartó álma,
Napsugara hull a barázdára.
Zsendül a fű, a vetés föléled,
Dala zendül a mező szívének...
Minket is kelt imádságos szókra
A napsugár, a nagy Isten csókja.

A téli köd elszállott a tájról,
Álmadozunk virágos határról,
Dolgos méhek vídám szüretéről,
Buzakévék karcsú seregéről.
Templom minden szántóvető háza!
Áldva legyen a jó Isten, áldva!

Eresz alatt kedvvel ül a gyermek,
Pattogatni új ostort szerelget,
Csákó, Darú alig áll a sorba,
Éke vasa fényesre csiszolva.
Épen mint a munkában a lélek...
Hála, hála Isten szent nevének!

Pitymallodik. Álszanak még mások
S már talpon a mezei munkások.
Egyik fohászt más követi. Égbe
Így látszik a lelkek fehérsége...
Áldd meg, Isten, még a barázdát is,
Áldd meg, áldd meg a lábuk nyomát is!

Tarcsafalvi Albert.

Socinus Faustus emléke.

Irta és a Dávid Ferenc Egylet díszgyűlésén 1910-ben felolvasta
Dr. Wendte Károly.

A vallásalapítás hőseit, különösen pedig a mi vallásunkéit tiszteletben kell tartanunk, emléküköt meg kell becsülnünk.

Jellemünket, hitünket, vallásunk szabadságát, egyházi szervezetünket annak köszönhetjük, hogy ők bátrak voltak és híven tanúságot tettek az igazság mellett.

Mihelyt megismerték az igazságot, azonnal rászánták életüket az önzetlen munkára, habár többször tudták, hogy halál is lehet jutalma.

Vallásunk ősei régen elhunytak már, de szavaik, könyveik megmaradtak a mi oktatásunkra és buzdításunkra. Midőn rászánjuk magunkat arra, hogy megkezdett munkájukat tovább folytassuk, példájuk bátorítólag, lelkesítőleg hat reánk.

Szerencsés és gazdag az a nép, az az egyház, melyben a próféták, szentek és martirok sorozata nem szakadt meg. Önök kedves magyar unitárius testvéreim ilyen szerencsében részesültek. Ma ünnepeljük, szent emlékét annak az apostolnak, aki a tiszta, egyszerű keresztény vallás terjesztésére fordította erejét és életét. Erre a nagy férfiúra önök mindig büszkeséggel gondolhatnak és érette hálások lehetnek.

Mi hitrokonaik eljöttünk ide távoli országokból, az Oceánon túlról, hogy önökkel együtt ünnepeljük első püspökük és egyházuk megalapítója születése 400 évi ünnepét. Jóleső örömmel veszünk részt örvendezésükben és hálaadásukban. Azért jöttünk ide személyesen, hogy élő szóval, meleg kézszorítással fejezhessük ki önök iránt érzett rokonszenvünket. De jöttünk azért is, hogy lelkesedést és erőt merítsünk közös unitárius vallásunk hirdetésére, abból, amit önök között tanulhatunk. Látni akarjuk azokat a nevezetes helyeket, amelyek minden szabadelvű keresztény hívő előtt szent helyek, ahol Dávid Ferenc élt és munkálkodott.

Ezek alatt az ünnepi napok alatt lelkünkbe fog vésődni jobban, mint valaha lehetett, hogy az ő nevét és hírét aranybetűkkel kell bejegyeznünk azok közé a nagy férfiak és nők közé, akik az elmúlt 400 esztendő alatt a mi hitünk szerinti keresztény vallásnak prófétái, tanítói, martyrjai és szentjei voltak.

Meg kell tanulnunk, hogy ennek a vallásnak a lelkeket főlhevítő és megváltó hatalma volt, az van és az lesz minden idő minden népe számára. Ez az a vallás, amely a Jézus Krisztus szívében fogamzott meg, amelyről a hívők nemzedékről-nemzedékre tanúságot tettek s amely arra van elhíva, hogy az Istennek tetsző

időben minden mívelt és szabad hívőnek vallása legyen az egész világon.

Nem azt mondjuk, hogy ezen egyetemes vallás az unitárius egyház, vagy felekezet vallása lesz, bármennyire szeretjük is vallásunkat, mert az isteni lélek gondoskodhatik más és különböző módokról, amelyek szerint a maga teljességében kitöltetik az egész emberiségre, de azt tántoríthatlan meggyőződéssel hisszük, hogy a mi vallásunk főelveit az emberek sokasága majdan magáévá fogja tenni és mindez az emberiség egyetemes vallása lesz, t. i.; egy az Isten, aki minden embernek atyja, egy, a legfőbb tanító az ember Jézus Krisztus, aki számos testvérei között első szülött; az igaz, tiszta és szeretettel-teljes élet kedves Isten előtt; az Isten országa a földön a megújult igazságos és testvéries társadalmi rend, végül az összes emberi lelkek üdvözülése befog következni egy felsőbbrendű és szellemesebb életben. Ezek az unitárius és szabad keresztény hit főbb elvei.

Ha valami kétség élt volna bennünk a Berlinben tartott keresztény vallásügyi világkongresszus, amelyről éppen most érkezünk önkökhöz, eloszlathá azt. Ezen a kongresszuson a világnak 30 nemzete vett részt s mintegy 60 felekezet hívei. A kongresszus tagjai száma felül volt a kétezeren és százötvennél többen beszéltek, mégis gyűléseinket a legtökéletesebb összhang, egyetértés és jóakarát hatotta át. A szabad és haladó keresztényeknek ilyen egyetemes gyűlése valóban elkellene enyésztesen minden legkisebb kétséget is arra nézve, hogy vajjon a józan ész, igazság és mindeneket átölelő szeretet vallása fog-e diadalmaskodni végül. Tisztelet, hódolat és hála azoknak a nagy próféták és tanítóknak, akik ezelőtt 100 esztendővel megtudták érezni, érteni, hogy az emberi értelem és öntudat rendről-rendre ilyen irányban fog haladni. Tisztelet nekik, akik fölfogták e nagy igazságokat a maguk egyszerűségében és szépségében és arra szánták életüket, hogy ezeket elterjesszék és állandósítsák e földön.

Az önök érdeme kedves magyar barátaim, hogy azt az örökséget, melyet Dávid Ferencről kaptak, híven megőrizték. Más európai államokban is elterjesztették volt az unitárius vallást a kitűnő és bátor vezetők, de mindenik országban elsorvadt és kihalt, csak önök erdélyi székelyek tartották fenn szakadatlanul 300 esztendőn keresztül az alapító hagyatékát és a hit elveit. Még csak részben ismerjük azt a sok szenvedést, amelyet ebben a híhűségben kiállottak, sőt ki kell mondanunk, hogy az önök buzgóságának és hősiességének történetét sohasem lehet megfelelő hűséggel elmondani.

Európa más országaiban is voltak hős tanítók és apostolok, akik Dávid Ferenczel egyidőben és ugyanazokkal a lelki

tehetségekkel, azzal a bátorsággal és önfeláldozással működtek. Mi lehet az oka, hogy Magyarországon az unitarizmus 300 esztendeig fönn tudott állani, ellenben Lengyelországban, az önök szomszéd-ságában csak 100 évig maradt meg és aztán gyökeresen kiirta-tott, még emléke sem maradt semmi egyéb a Socinus Faustus romladozó és megviselt sírkövén kívül. Ennek különbféle okai lehetnek, de tiszta feleletet csak ezelőtt egy néhány nappal kaptam a kérdésre, mikor barátommal Dr. Merczyng szentpétervári egye-temi tanárral, a lengyel ev. és unitárius egyházak tudós történet-írójával meglátogattam a Socinus Faust sírját egy félreeső lengyel faluban Luclawiceben és elmélkedtem a lengyel unitárius hit múltja fölött.

Szükségtelen, hogy önök előtt elmondjam a lengyel unitáriu-sok történetét. A lengyelek 100 éven keresztül (1560—1660.) benső kapcsolatban voltak a magyar unitáriusokkal. Miután a Socinus tanítványait Lengyelországból kiűzték, egy lengyel unitárius gyüle-kezet telepedett le önöknél és 100 évnél tovább fönnállott itt Kolozsvárt.

Socinus Faustus az önök városából indult ki 1579-ben, hogy Lengyelországban új otthont és munkateret találjon. Huszonöt éven keresztül vagyis 1604 márc. 4-én bekövetkezett haláláig, hatalmas befolyást gyakorolt nemcsak a lengyel unitárius egyházak szervezésére, irányítására és oktatására, melyek egyidőben 100-nál több gyülekezetben voltak elterjedve, hanem arra is, hogy a Zasláv-ban, Wilnaban és Rakowban föllállított nyomdak útján a theologiai és vallásos iratok terjesztésével fölszabadítsa és táplálja az előrehaladottabb és bátor gondolkozók lelkét. Ügyünkhez való hűsége halálos üldözéseket vont maga után. Végül 1604-ben, midőn testileg el volt gyöngülve, de lélekben teljesen erős az igazságnak ez erős, bátor tanúja, aki az unitarizmusra legnagyobb egyéni befolyást tudott gyakorolni, elhunyt.

Maga jelölte ki sírhelyét, ama szerény falú dombján levő temetőben 3 terebélyes hársfa alatt, ott a Magastátra aljában, ahol élete utolsó éveiben csendes otthont és nyugodt munkát talált.

Halála után alig félszáz esztendővel a lengyel unitárius ügy, amelyre ő szép tehetségét és élete munkáját fordította, szomorú véget ért. A jezsuiták cselszövényei, az ortodox protestánsok ellen-séges indulatai és az egyházak között fönnálló ellentétek, bukását idézték elő.

De még ennél is mélyebb oka tűnik elébe annak, aki, mint én is, a tisztelet és hála érzelmeitől eltelve fölkeresi a Socinus Faustus sírját. Háromszáz éven keresztül a sírja elfeledve, elhanya-golva s az ellenséges indulatú parasztság pusztításának kitéve hevert. E helyet Krakkóból vasuton lehet megközelíteni. Tarnó

városba jut az ember, amely 60 mérföldnyire van a sír helyétől. Innen lószekérrel mentünk a kitűnő katonai úton Luclawicébe nem is egészen 3 óra atatt. Az eső esett, az eget felhő borította, de a táj szépségét a hatalmas erdőfedte hegyeket és a váltakozó szép völgyeket, melyekben itt-ott lakóházak és falúk voltak elszórva, élvezni lehetett. A tudós férfiú nagyon szerette ezt a vidéket. Midőn megérkeztünk a sírhoz, örömmel láttuk, hogy azelőtt egy évvel az osztrák kormány a sírt, mint történelmi nevezetességűt elfoglalta és a krakkói nemzeti és történelmi emlékek bizottságának őrizetére bízta, Ez a róm. kath. kormány ennél is többet tett ezen őseretnek sírja megőrzésében, melyet az ő hitfelei oly kegyetlenül elhanyagoltak. Tölgyfakéreggel vétette körül, hogy a rongálástól megóvja és egy fedelet emelt föléje, hogy a vihartól lehetőleg védje.

(Folytatjuk.)

A hű pásztor.

A vérszomjas Básta hadai garázdálkodtak Erdélyben. Elakarták rabolni a magyar alkotmányt s azonkívül a lelkiismereti szabadságot is szívesen eltörölték volna a föld színéről.

A hitvány zsoldos hadak megszállottak egy székely falút, ahol kedvük szerint raboltak és pusztítottak. A falú lakói megilletlenek türték a pusztítást, mert a fegyveres erővel szemben tehetetlenek voltak. Hanem a szomszéd falú virtuosus legényei ezt nem nézhették sokáig. Nehányan puskát és töltényeket szereztek s a mezőn az éj védelme alatt az ellenséges hadosztály közelébe férkőzve, az ellenséges csapatra rálövöldöztek. Mikor már biztosak voltak arról, hogy elég kárt okoztak az ellenségben, az erdőbe menekültek, hol nem találták meg őket.

De lett aztán haddelhadd a megszállott falúban. A kapitány dühös lett s magához hívatta a bírót, akinek kijelentette, hogy e perctől fogva a falú statárium alatt van s ha nem adják ki a lövöldözőket, a falú lakói közül hatot főbelövet. A kiadatás határidejét a másnap 11 órára tűzték ki.

A bíró összehívta a falú tekintélyes embereit, megbeszélni a teendőket. Ők aztán semmi okosat sem tudtak határozni, hát elmentek a paphoz. A pap sem tudott más tanácsot adni, minthogy bele kell nyugodni a változhatlanba, először megpróbálták a kapitány kegyetlen szívét meglágyítani. A pap vezetése alatt egy deputáció jelent meg a kapitány előtt, hogy rábirják tervének megváltoztatására. A pap kifejtette, hogy, a lövöldözők nem is az ők falújából valók voltak, hogy ők nem hibások és nem igazságos eljárás azokat büntetni, akik nem is hibáztak. A kapitány hajthatatlan maradt.

Erre elment a deputáció és sorshúzás útján kijelöltek ha embert, akiket másnap 11 órakor a kapitány föbelövesse. Hát bizony keserves állapot volt az, de az emberek nem tehetek mást. Már estve 7 órakor megjelentek a kapitány előtt, aki őket az iskola alatt levő pincébe záratta. Velük ment természetesen a pap is. Nem hagyhatta ott az ő nyáját akkor, amidőn éppen legnagyobb szükségük volt az ő vigasztaló szavára.

A kiszemelt áldozatok kétségbe voltak esve. Hiába a biblia-olvasás, hiába a sok vigasztaló szó, de bizony a halálnak közeledése mindig fájó érzelmeket ébreszt. Hanem azért buzgón imádkoztak. A pap imádság közben észrevette, hogy egyik hívének, egy körülbelül 40 éves hatalmas szál embernek könnyek peregnek végig az orcáján. A pap eddig nem is figyelte, hogy személyenként kik vannak ottan, mert hiszen előtte mindenki egyforma. De az a két könny láthatóan meghatotta.

Félbe is szakította az imádkozást s felment a kapitányhoz.

— Kapitány úr — szólta a pap — van itten a foglyok között egy negyven éves, ép, életerős ember. Felesége csak ezelőtt két héttel halt meg s ő most öt gyermeknek egyedüli gondozója. Ha ő is meghal, az öt gyermek teljesen árva marad. Önnel tökéletesen mindegy, hogy kit lövet föbe, mert az az ember nem hibás, a többi sem hibás, más falúsiak követték el a merényletet. Önnel csak arra van szüksége, hogy elrettentő példát állítson a nép elé, hogy hasonló esetek ismétlődésétől biztosítsa magát. Ebből a célból annál jobb lesz, ha a nép előtt minél ismertebb ember lesz az áldozat. Én szívesen állok a halál elébe ahelyett az öt gyermekes apa helyett. Nekem úgy sincsen feleségem, gyermekem. Én más árvát nem hagyok, csak egyházközségemet. Az egyházközség pedig talál majd más lelkiatyát, de azok a szegény gyermekek, ha attyuk is meghal, soha többé atyai gondban nem részesülnek . . .

A kapitányt nagyon nem érdekelte az ügy, hanem bodor füstöt eresztve hosszú szárú pipájából, csak annyit szólott: „amint éppen önnek tetszik“ s azzal tovább pipált.

A kapitány rendeletére levették a bilincset a kegyelmet nyert ember kezéről s helyette a papot bilincsezték meg. A megszabadult ember még jóformán megsemmisítette tudta köszönni jótevőjének önfeláldozását, máris a durva katonák kituszkolták a börtönül szolgáló pincéből s az ajtót rázárták a megbilincselt foglyokra.

A hívek sajnálták a papot, de midőn látták, hogy ő is a foglyokkal együtt akar a halálba menni, dicsőséges mártiroknak képzeltek magukat mindnyájan és a reggel eljöttével már nem is félték a haláltól. A pap elbeszélte, hogy Jézus is ártatlanul meghalt erőszakos halállal és még oly sokan utána. Servét Mihály máglyán adta ki nagy lelkét, Dávid Ferencet pedig a dévai vár

börtönébe zárták, az első keresztényeket sokáig üldözték, István vértanúi halált halt, Pál apostol pedig maga panaszolja, hogy mennyit kellett szenvednie a Krisztus tanításának hirdetése közben.

Ilyen eszmékkal táplálta a lelkipásztor híveinek és saját magának lelkét.

Az idő azonban gyorsan telt. Sohasem repül az idő oly szárnyakkal, mint akkor, midőn az ember nem várja.

Délelőtt 11 órakor a kapitány seregét összegyűjtötte a foglyokat pedig elindította szomorú útjokra. A pap ment legelől föl-emelt fejjel és utána a többi fogoly. Az egész falú népe kigyűlt, hogy lássa szeretett pásztorát még egyszer. Az ifjú pap még a halál órájában is biztatóan nézett híveire s büszke volt, hogy életét a szent ügyért föláldozhatja.

Lehetetlen azonban leírni ezt a jelenetet. Hat ártatlan ember lépdel afelé a hely felé, melyet arra a célra jelöltek ki, hogy őket főbelőjjék. Az összegyűlt tömegben egyik testvérét, másik fiát, harmadik attyát látja az elítéltekben. Az asszonyok sírnak, jajveszékelnék, a férfiak tehetetlenségükben hol sírnak, hol taporzékolnak.

Szóval síralmas jelenet, mely csak a régi, sok kegyetlenséggel telt világban történhetett meg.

Végre a menet megérkezik a kijelölt helyre. A kapitány fölolvassa az ítéletet s hozzá még megfenyegeti az úgy megrémült népet, hogy hasonló esetben nem hatot, hanem tizenkettőt fog főbelövetni. Erre sorba állítják az áldozatokat, bekötözik szemeiket s a kapitány már készül, hogy megadja a jelt a lövésre.

Azonban mielőtt azt tehetné volna, egy golyó fejben találja a kapitányt s lefordul lováról. Utána több puskaropogás hallszik, mely a katonák sorfalát alaposan bontogatja, s mire magához tér az ellenséges csapat, azon veszik észre magukat, hogy egy elszánt magyar hadosztály az erdő védelme alatt meglepte őket s így fejüket veszítve rohantak, hogy irhájukat megmentésék.

A magyar csapat egy pillanat alatt megtisztította a helyet s a foglyokról azonnal leszedték a rájuk rakott nehéz bilincseket.

A magyar csapat őrnagyának feltűnt, hogy a foglyok között volt a pap is. Utánna kédezősködött a dolognak és midőn megtudta, milyen áldozatot akart hozni egyik hívéért, így szólt:

— Ha minden magyar kebelben ily önfeláldozó, nemes szív lakoznék, mint ebben az ifjú papban, akkor Magyarországon az ellenséges hadsereg nem sokáig maradhatna meg.

Benczédi Pál.

Street C. Jakab.

Az angol unitárius lelkészi karnak egyik kitünősége elhunyt. Hazánkat csak a fia Street Kristóf látogatta meg, tehát a néhainak nálunk kevés ismerőse volt, de mint kivételes papi jellem és papi tehetség, s úgy is mint a magyarok barátja megérdemli, hogy egy pár sort szenteljünk emlékének.

Életrajzának érdekes részei vannak. Már kis korában árván maradt, tehát egészen a maga erején lett emberré. Anyja kereskedőnek adta s husz éves koráig a legerősebb munkával kereste kenyerét. Huszonnégy éves korában gondolt a lelkészi pályára s belépett a manchesteri új lelkészmissziói intézetbe, azután lett misszionárius. Olyan helyekre küldöttek, ahol a gyülekezet alvőfélben volt s a mai legmunkásabb egyházakat ő hívta új életre. Hét évig állandó lelkész volt Newcastle on Tyne-ban s ez alatt az egész vidékbe új lelket lehelt. Két teljesen új egyházat alapított. 19 évig volt Belfast második templomának lelkésze. Itt érte el dicsősége magaslatát. Estvéli beszédeire százával tódult a közönség. A széles szószék lépcsője is gyakran szolgált ülőhelynek. Ezeken az estvéken szabadfolyást engedett nagy tudásának, sok tapasztalatának. A világot mozgató nagy gondolatokat itt tárta föl hatalmas szónoki erejével, mindig lángoló hévvel és szikrázó elmés-séggel. Az irlandi unitáriusságot ő teremtette újjá és modernné.

Sokat utazott külföldön, jól ismerte a magyar viszonyokat és sokszor tartott szónoklatot rólunk, mellettünk. Ezután Angliában paposkodott, de mindenütt központja lett az egyházi és társadalmi életnek.

Haláláról az egyházi lapok hosszú hasábookban nagy dicsőítéssel szólnak, a világiak kiváló érdemeit szeltében magasztalják.

Kevés unitárius pap vívott ki oly általános és nagy elismerést mint Street Jakab, ki kézimunkájával szerzett filléreiből lett emberré, a szó teljes értelmében nagy pappá.

NŐK VILÁGA.

Több nőtagtársunktól kaptunk levelet, akik aggódnak és tépelődnek, mert nem tudják, hogy induljanak meg a Nők szövetsége ügyében. Mi innen a távolból csak általános természetű tanácsot tudunk adni. Legelső tanácsunk, hogy bizalmas barátaival, nőtársaival, egygyel kettővel, beszélgesse meg mit lehetne tenni. Igen jó hatású lenne, ha a faluban (városban) levő öreg vagy beteg nőket, akik templomba járni nem tudnak, meglátogatnák és szükség szerint gondoskodnának róluk. A községből elköltözöttek, főképpen az Amerikában levők nevét és lakását kellene gondosan megírni, hogy a Nők szövetsége amerikai tagjai útján figyelmet fordíthassunk rájuk. A továbbiakra nézve a Nők szövetsége szabályai nyújtanak tájékoztatást. Szabályzattal a Nők szövetsége bárkinek szolgál azonnal.

Újabb hírek.

Segesvárt megalakult a D. F. E. fiokja 50 taggal, szép reményekkel. Elnöknőnket meleg üdvözléssel kereste föl a fiókegylet Nőszövetsége. Elnök Ehrenwerth Ignácné Földessy Mária, alelnökök Márkos Andrásné, Nagy Béláné, jegyző Márkos Ilona. A taggyűjtésben Nagy Béláné, Márkos Rózsika és Márkos Ilona fejtettek ki nagy buzgóságot.

Bágyonban megalakult a Nőszövetség a Kiss Juliska és Csongvay Dénesné lelkes buzgóságából. Febr. 12-én tartott gyűlésöken 26 rendes tag iratkozott be. Elnök lett Csegezy Gáborné, alelnök Kiss Juliska, titkár Csongvay Dénesné, pénztárnok Gyöngyössy Gáborné, jegyző Csegezy Ilonka. Az összejöveteleket vasárnap d. u. 2 órától kezdve tartják. Gondoskodtak már énekkönyvekről és más olvasmányokról. A titkár így szól: szeretettel és tisztelettel csatlakozunk a már megalakult szövetségekhez, s azon kívánságnak adunk kifejezést: vajha a közös cél közelebb hozná lelkeinket.

Abrudbányáról Mózes Mihálynétól kaptunk levelet, reméli, hogy — bár kevesen vannak — tagokat gyűjthet.

Komjászegről Gálfy Andrásné jelentkezett tagnak, csak most költöztek új helyökre, de mindent megtesz, hogy e valóban nemes célért küzdhessen.

Szentmihályról Deák Miklósné írja: „érezem, hogy az unitárius nőkre nagy feladat vár, hogy senki előtt szebb tér nincs, mint előttünk: az angol, amerikai és magyar unitárius nők ölelkezése. Ez a tavaszi napsúgár, melynek mosolyára bimbó fakad, virág nyílik és új élet kezdődik. Ha a Dávid Ferenc esztendeje meghozza ezt minékünk, Déva vára nem a mi Golgotánk, hanem feltámadásunk biztos reménye. Egészségi állapotom eddig akadályozott, de a szentszövetségnek magam lekötelezem s mihelyt sikerül papné és tanítóné társaimat az ügynek megnyerni, a névsort azonnal beküldöm.“

Deréki Gyuláné báró Győrffy Róza. Egy jóságos szívű, emelkedett gondolkozású úrinő, minden nemes ügynek áldozatkész segítője Deréki Gyuláné, egyesületünk elnökének báró Petrichevich-Horváth Kálmánnak közeli rokona és püspökünk családjának nemes szívű barátja, egyesületünknek buzgó tagja elhunyt febr. 6-án. Még jan. 18-án levelet írt a püspök úrnak, melyből jósága, szép lelke és vallásos hite meghatóan tükröződik vissza. Legyen áldott nyugvó pora.

A Nők Szövetsége pénztárába újabban kaptuk a következő adományokat: Jeney Iluska és Erzsike, Enyed 2 kor.; Varga Dénesné, Torda 20 kor.; Ferencz Józsefué 1 kor.; Csegezy Mihályné 24 kor., amelyből a nők javára jön 20 korona, két koronát a tagsági díjban és két koronát a „Lámpával járó nő“ című mű részére küld. Fogadják köszönetünket.

Ferencz Tita, pénztárnok.

Eljegyzés. Szabó Annuskát Szabédról eljegyezte Pap Zsigmond, gyepesi lelkész.

TÜZHELY MELLETT.

Mózsai haza eregel.

S este vagyon, szürkül bé,
S a tűzhelyet söpörd bé.

Felszege Csedő Mózes dúdolgatta csendesen ezt a nótát, amint Ábrahám úrtól kijöve, hazafelé indult. Lógott a nagy, hosszú ember egy kicsit, mert hogy Ábrahám úrral megint határt igazítottak. Tudnivaló, hogy Mózsai gyakori vendége Ábrahám úrnak. Az efféle vendéglátás pedig pénzbe kerül. A Mózsai háza tájékán azonban ritka madár a picula. De hát hál' istennek van tyúk s a tojik, van törökbúza, miegymás s Ábrahám úr nem válogatós. Na és ha minden kötél szakad, van becsület. Csakhogy ezt a nagy értéket Ábrahám úr kicövekelte, mint ahogy a mérnök szokta tagosításkor a határt. Alsó határ: két deci, felső határ: egy liter. E határok közt Mózsainak szabad mozgása van, hanem azon túl nincs vásár. Megpróbálódott hiszen több versben a felső határ továbbtétele. Hiába! Keményebben áll az, mintha az előljáróság verte volna oda. Ma is lémitálgattak, lémitálgattak, közben elért Mózsai a felső határhoz s csak miután ismételtén meggyőződött, hogy újabb határigazításra Ábrahám úr nem hajlandó, indult haza.

A falú derekán járhatott, amikor szembe találkozott a pappal. A fiatalal, mert az öreg elköltözött. El, oda, ahol állandóan élhet isten igéjével, nemcsak hetenként egyszer. Isten nyugtassa meg még a porát is. Jó ember volt. Nem sokat bajlódott a mások dolgával. Hanem ez az új, ez minden lében kalán. Mindenkinek minden lettjét-voltját tudni szeretné. Ne most is, amint Mózsai egy csendes köszönéssel mellette el akar haladni, megállítja.

— Hová, havá, Mózsai?

Mózsai kihúzza magát, mint katona korában szokta a följebbvalója előtt s így adja vissza:

— A korcsomáról, haza, tiszteletes úr.

— A korcsomáról, Mózsai? — kérdi tovább a pap — s mit csinált maga a korcsomán?

Mózsai meghökkenve tekint a papra! Mintha annak az arcán egy csúfondáros mosoly villanna meg. Hohó! Itt vele csúfolkodni akarnak. Na ahoz ő is tud egy kicsit. Azért is jámbor, komoly ábrázattal így vágja ki.

— A korcsomán? Imádkoztam, tiszteletes úr.

Most már a pap néz meglepődve az emberre.

Imádkozott? A korcsomán? Hogy-hogy, Mózsai?

— Hát úgy-ugy tiszteletes uram, felel neki pontosan Mózsai,

hogy én soha az üveget a számhoz nem értetem, hogy el ne köszönném, hogy az isten adjon egészséget, segedelmet, áldást. Már e pedig csak imádság, úgy-e? Ha, hát iszom, imádkozom, ha sokat iszom, sokat imádkozom s megvan.

Ez tiszta munka, állapítja meg magában a pap. Ez az ember soha még tájékán sem járt az iskolának. Hol tanulhatta így meg a logikát? Nem sokat ér ennél a lelkiekről való beszéd. Maradjunk hát csak testénél.

— De nézze, Mózsi, — adja föl a tanítást a pap — a pálinka méreg. Nem tudja, hogy az tönkre teszi az ember szervezetét?

Ezen egy kicsit meglepődik Mózsi. Hogy a pálinka méreg! Ezt még nem hallotta. Hacsak azért nem a, mert idestova drágább lesz a méregnél. Meg a „szervezet“ szóval sincs egészen tisztában. Szarvazat lesz az, valami olyanféle, mint az épületnél a szarvazat. De, hogy az ő szarvazatját tenné tönkre ez a moslékital! Ez, amelyik a régi kicsi üstösnek még szolgálja sem lehet! Az ő szarvazatját, ki valamikor a századjában második magas volt! Bajos azt meghinni. Nem is igen tartja érdemesnek komolyan védekezni. Csak még jobban kifeszíti nagy medve-mellét, egyet legyint megvetőleg a kezével s hetykén veti oda.

— Hagyja el, tiszteletes ur! Tudja-e, mit mondtak a régiek? Aki pálinkát iszik, a temetőbe viszik; ki egy csöppöt sem iszik, azt is csak oda viszik s megvan.

Hm, gondolja magában a pap, annyi ennek az efféle beszéd, mint a disznónak a vakarás. Állja s még jól esik neki. Elé hát aval a késsel!

— De látja, Mózes, mondja most, már igen komolyan, nem jobb volna azt, amit Ábrahám úrhoz hord, egyébre költeni? Nem elkélne az a pár picula otthon. Feleségére, gyermekeire, magára.

Elevenre talált a pap. Most már nem vickándozik Mózsi. Káromkodik! Már amint egy pap fülehallatára káromkodni lehet.

— De azt a golyos köntösét én neki, tiszteletes úr!

Én ebben a faluban születtem. Apám is, nagyapám is. Innen soha el nem mentem városokra bódorogni. Leszolgálok becsülettel az udvarnak a 104 napot. Ételünk, italunk, ruházatunk örökké megvolt. Meg is lesz, amíg bírom a két karom. Nem tartozom senkinek semmivel. Ha nem becsülettel. Aval se mindenkinek s megvan. Nyugodalmas jó éjszakát kívánok.

Érezte, hogy van valami magja a pap beszédének. Pedig nem szerette, hogy másnak is igaza legyen. Még bizony azt találják hinni, hogy neki szüksége van efféle tanításokra. Vagy hogy megijedt a prédikációtól. Csak azért is ki aval a nótával, ahogy a torkán kifér.

S este vagon szürkül bé,
S a tűzhelyet söpörd bé.

Hát Mózsinak még a nótában is igaza volt. De csak félig. Estének este volt, szürkült is bé, hanem a tűzhely bésöprésére való nézt másképpen áll a dolog. Öreg ebédttől fogva nem ett. Az pedig, így tavaszi szántás idején szürkületig jó darabocská idő. A tűzhelynek hát otthon nem bésöprödni kell, hanem puliszkát főzni. Főzi is már bizonyosan Mári. Mert az a hangos énekszó nemcsak „struccolás“ a pappal, hanem egyúttal híradás is Márinak a vacsora irányában. Így lehet egyszerre két nyeretet űlni. Mózsi igen meg volt elégedve az ő okos föltalálásával. Mire haza ért, már egészen eloszlott a haragja, mint ahogy a nyári köd szerte-foszlik, ha reásüt a nap. Csak a napsugaras, örökké mókán járó jökedve ragyogott az arcán.

— Hát hamar eszünk-e, Mári — toppan be a házba — mert én a reggeltől fogva sem nem ettem, sem — nem ettem.

— Mindjárt egyszeriben keverem a puliszkát.

Az asszony a cserepes tűzhelyhez ül, s dologhoz lát. A nagyobbik leányka asztalterítéshez fog. Fehér abrosz az asztalon, középen a lapító, mellette egy nagy tál, az asztal szélén egymástól messzecke árva kanalak bús elhagyatottságban, ilyen a szegény ember terített asztala. Azonkívül egy karosszékre takaróruha tévődik, rá két kis tányér két kalánnal, ez az aprók asztala. Az asszony megkeveri, kiborítja a puliszkát, a nyílformájú cérnával fölszeli, teletölti a tálal lével, ellátja a kisdégek asztalát, a legkisebbet ölbe veszi, leül s a többiek is letelepednek, csendben várva, hogy a ház feje munkába fogjon. De ez nem hogy enni fognak, hanem elkezd kacéran kandikálni a tálba. Eközben kezével a képén olyan mozdulatokat tesz, mintha borotválkoznék. A gyermekek ismerik már ezt a tréfát, tudják, hogy az apjuk csúfolkodik a hig lével, amiben, akár a tükörben, meg is lehetne borotválkozni. Mulatnának is a mókán, ha nem néznék az anyjukat. Mári arca hirtelen elborúl, egy ideig némán néz a komédiázó emberre, végre csendesen megszólal.

— Már bizony ne kukukkolt volna s most sűrűbb levet ennék.

Sűrű lé és kukukszó! Hogy talál ez össze?

Majd ezt is, ha élünk, elmondom jövő alkalommal.

Martosy Béla.

A budapesti Dávid Ferenc Egylet.

Február hó 18-án tartotta rendes havi felolvasó-ülését. A februári felolvasó-ülését *Szinte* Gábor áll. főgymn. tanár ismertette a „Székely ház és lakói“ címen a Székelyföld iparművészeti remekeit. A felolvasó képből, rajzból és érdekes felolvasásban mutatta

be mindazt, amit a székely kéz alkotott és az utódok megtartottak. *Árkosi Ferenczi* Kálmán saját verseit olvasta fel, a szenvedést, a kínos vergődést, a reményvesztettséget éneкли meg gyászos hangú költeményeiben megkapóan, csendes lehangoltságban. *Payer Margit* a m. kir. Opera tagja énekelte *T. Traetta*: „Ombra cara“ és ifjú *P. Odry* Lehel énekművész *Karácsonyi* István orgonaművész kísérete mellett énekelte *Buttyhay* A: „Vonnaboly halk költemények“ és *Vorrinen* Mór: „Ha látok porba hulltat“ című dalokat. *Józan* esperes lélekemelő imája, *Krausz* Erwin orgona elő- és utójátéka tette teljessé a műsort, amelyet válogatott szépszámú közönség hallgatott végig. U. L.

A budapesti Dávid Ferenc Ifjúsági Kör.

Január 15-én tartotta I. összejövetelét, mely alkalommal *Balog* Sándor magvas elnöki programbeszédet mondott, *Ürmössy* Miklós min. tanácsos, a kör védnöke, buzdító beszédet intézett az ifjúsághoz, *Máthé* Lajos *Józan* Miklós esperes ódáját szavalta, *József* Dezső hegedült, *Frankovics* Tibor harmonium kísérete mellett, *Faluvégi* Áron a D. F. E. alelnöke üdvözölte az ifjúságot a Dávid Ferenc Egylet nevében. Közének zárta be az első jól sikerült összejövetelét.

Február hó 19-éu tartotta II. összejövetelét, melyet a XLII. zsolttárral kezdték meg, *Józan* Miklós esperes tartott bibliai magyarázatot Máthé evangéliuma 5-ik része alapján, *Tóth* István felolvasta: „Pál Istvánné című novelláját, *Józan* Miklós elszavalta „Testvériség“ című ódáját és a „Világosság szent atyja“ hangjával bezáródott a második összejövetel. Ez a két összejövetel bő és változatos programjával és magas színvonalánál fogva feljogosít mindannyiunkat arra, hogy bizzunk hivatása betöltésében. U. L.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Ürességben levő lelkészi állások.

Április 1-vel nyugalmazás következtében megüressednek a *bágyoni*, *csekefalvi*, *kadácsi* és *haranglábi* lelkészi állások. A bágyoni vagyonos, népes egyházköz-ség. A legójab kimutatás szerint 1181 a lélekszám, tanköteles 114. A csekefalvi, haranglábi és a kadácsiban

jóval kisebb a lélekszám, de a munka és a lelkészi földadat nem kevésbé fontos. Megemlítjük, hogy Bágyonban Csegezy László tiszt. esperes, Csekefalván Bartók Albert Kadácsban Sándor Áron, Haranglábban Gálfalvi István most a lelkész. A nagy tudású, s egykor igazgató-tanár Csegezy László immár

64 éve szolgálja egyházunkat, a többi is 40 évnél több ideje viszi a terhes, de gyönyörűséges igát.

Abásfalvára a főt. püspök úr ki-nevezte kántornak Szatmári Ferencet. Kelemen István Felsőrákosra és László Balázs Iszlóba lelkésznek neveztetett ki. Lapunk múlt számában tördelési tévedésből megfordítva volt közölve.

Chwalibog Witole Adonijah úr lelkésze Amerikában Flintville-ben a dogmatikus keresztény unitáriusoknak. A lelkész úr latin levelet írt Ferencz József püspök úrnak. Megírja rövid hitvallását, melynek alapja Ján. 18.; ez az örök élet, hogy megismerjenek tégedet az egyetlen igaz Istent és akit elküldöttél, a Jézus Krisztust. Ez az egyetemes keresztény egyház alapja, melyet lelkipásztorok s kiválóképpen püspökök kell hogy képviseljenek. Ily értelemben lévén kéri püspökünket tájékozná őt az unitárius egyház szervezete és hitvallása felől. Szerinte az unitárius egyház és vallás életére és méltóságára nézve nincsen szükségesebb dolog, mint a Jézus Krisztus evangéliuma szellemében fenntartott egység, melyet főképpen a püspöki tekintély fejez ki. A püspök úr megadta a kívánt tájékoztatást.

özv. Gál Sándorné Farkas Juliánna kidei nyug. áll. isk. igazgatónő egészen váratlanul elhunyt egy napi rosszüllét után 62 éves korában. A nőtanítók legelsői közül való volt, s oly kitűnően megfelelt nehéz hivatásának, hogy a vall. és közokt. miniszter igazgatói rangra emelte érdemei elismeréséül. Egy fiú és két leány gyermeke maradt, kik szintén a tanítói pályán vannak. A kidei unitárius egyháznak férjével együtt éltető lelke volt számos év alatt, a D. F. E.-nek kezdet óta buzgó tagja. Legyen nyugalma érdemei szerint.

Amerikában egy missionárius pap sok útazása közben szerzett tapasztalatairól azt írja: akikkel találkozott és beszélgetett a vasúton, a hajón vagy a szállóban tíz közül kilenc a vallásos kérdésekben ugyanazt a véleményt nyilvánítja, amit az unitárius lelkész. Ha az amerikai a maga szabadjában van s nyílt őszinteséggel beszélhet, semmi-ben sem különbözik az unitáriusoktól. Hiszen Istenben, s tudja, hogy az Istenhez sem a csoda, nem is az áldozat útján jut az ember, hanem, ha igazi szent életet él. Hisz a biblia jobb részében, Jézust lelki vezérnek tartja, hiszen az emberben, mert tudja, hogy gyarló ugyan, de nem az Ádám bűne miatt. Van tehát az emberek között élő theologia is, de ez nem olyan, amilyent az ortodox egyházi tanok tanítanak.

A harmadik 100 korona is megérkezett. *Székely László* ny. lelkészünk, ez a jó szívu adakozó, küldötte be Tordáról. Mi hisszük, hogy rendre fölnövekedik ez a szám százra, mert hiszen a D. F. E. tagjai átlátják, hogy ilyen egyháztársadalmi akciót csak úgy lehet sikerrel folytatni, ha pénzalapja van. Amúgy is az U. K.-t ajándékban küldjük minden tagnak, aki csak évi két koronát fizet, mely az tagsági díj. Aki teheti, pótolja a szegényebbek helyett. A száz koronát kisebb részekben is be lehet fizetni. Eddig elé száz koronát befizettek: 1. Ádámosi Ferenc, Désakna. 2. Csegeji Károly mérnök. 3. Székely László ny. lelkész, Torda.

Édesanyja emlékére. Özv. Matskási Lajosné asszony, egyeletünk buzgó tagja, a múlt évben elhunyt édesanyja özv. Farkas Józsefné emlékézt azzal kívánta megtisztelni, hogy nevére a Dávid Ferenc egyeletnek 40 kor. emlékalapítványt adott. A gyermekek hálának ily szép megnyilatkozása boldoggá teszi a szívet.

Az Unitárius Közlöny olvasókörei. Ha lassan is, de sikerülni fog híveink megnyerése. Kolozson megalakult hat olvasókör. A körök beküldötték az évi 2—2 kor. összeget és a kijelölt nevekre megindítottuk a lapot és pedig id. Kun Sándor, Kun Ádám, Székely Mihály, Pilbák István, Dezső Mihály, Csete György afiaiának. Páll Mihály tanító úr fogadja köszönetünket szíves közreműködéséért.

Új fiókegylet. Tisztelettel jelentem, hogy f. évi január hó 29-én a *segessvári unitárius egyházközösségben* megalakult 50 taggal a Dávid Ferenc fiókegylet. A tiszttakar a következőképp alakult: Tiszteletbeli elnök: Végh Ferenc csendőr százados neje. Ügyvezető elnök: Ehrenwerth Ignácné, alelnökök: Márkos Andrásné és Nagy Béláné, titkár: Márkos Rózsika k. a. Jegyző: Márkos Ilona k. a. Pénztárnok: Katona Endre. Ellenőr: Antal József. Választmányi tagok: György Árpádné, Katona Sándorné, Katona Endréné, Csutak Józsefné, Csiki Albertné Szabó Józsefné, Varga Sándorné, Szénási Jánosné, Simén Andrásné, Biró Izsákné, Márkos András, Nagy Béla, György Árpád, Katona Sándor, Csiki Albert, K. Kénoossy István, Végh Ferenc, Nagy Lajos, Kis Gábor, András Árpád. Szívélyesen üdvözljük és hálás köszönetet mondunk.

Nagy Béla,
unitárius lelkész.

Rövid hírek. A pápa erős tilalmakkal akarja megóvni papjait az új kor hatásától. Elrendelte, hogy esküt tegyenek a modernizmus ellen. Ezt az esküt a hatáskörébe eső tanároktól is bevétetni akarja, de sokan megtagadják az engedelmességet, mert ellenkezőnek tartják az egyén és a gondolat szabadságával. — Újabban elakarja tiltani a pápa a papokat a színházak és vendéglők látogatásától, s nem engedi meg, hogy a papi talár nélkül járjanak.

Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában c. könyve a D. F. E.-nek, sokaknak szerzett tanulságos és kellemes órákat: László Gyula igazgatótanító (Kőhalom) ezt írja: „e mű igazán egyházi irodalmunk büszkesége. Lelki gyönyörrel olvasgatom, nemcsak, de tanulom.“

Kitüntetés. A király Ferenczy Lajos felsőrákosi áll. elemi iskolai nyug. tanítót az arany érdemkereszttel kitüntette. Az érdemnek oly szép méltatása ez, melyet a mi köreinkben is mindenki a legnagyobb örömmel vett tudomásul.

A Keresztény Magvető első száma az új szerkesztők kezéből megjelent. Alakja, terjedelme, színe hasonlít az eddigihez, de a tartalomban valami új erő lüktetése érzik. Két theologiai tanulmány, két pedagógiai, egy társadalmi bölcselemi, egy egyháztörténelmi, s azok mellett irodalmi értesítő és külömfélék. Az értekezések tartalmáért és becséért kezességet vállal az írók neve: Gálfy Lőrinc, dr. Gál Kelemen, dr. Boros Gy., Vári Albert, Imre Sándor, dr. Borbély István. A Keresztény Magvető ára: egész évre 4 kor. Pártolói díj 8 kor. Csekély összeg a kínált értékért. Olvasóinknak ajánjuk pártfogásába.

Kolozsvár város képviselő testületét az alkotmány helyreállításakor 1867-ben újrászervezték választás útján. 127 képviselőt választottak, kik között unitárius volt 17: Mikó Lőrinc, Kriza János, Berde Áron, Magyary Mihály, Kőváry László, Lászlóczki Péter, dr. Gálfi Endre, Fekete Pál, Kovácsi Antal, Brassai Samu, Hajós János, Ürmösi Samu, Jakab Elek, Halmágyi Sándor, Ferencz József, Nemes József, Füllöp István.

A tordai unitáriusok régi érdemeit s büszkeségét, egyházuk múltját, Varga Dénes a tordai unitárius gymnasium utolsó igazgatója híven megírta

egy csinos kis tanulmányban, melyet az „Unitárius Vallás Dávid Ferenc korában és azután“ c. könyv tartalmaz.

Az egyesület pénztárába f. évi januárius 24-től februárius 18-ig rendes tagsági díjat fizettek: Deák Lajos, Kolozsvár 911-re; Csetei Imre, Kolozs 910—911-re; Kiss Juliska, Bágyon 910-re; Gróf Lajos, Sátoraljaújhely 903—904-re; Szinte Ferenc Nagyszében, Ádám Sándor Orsova, Marosy Ferenc Zombor, Zsákó Istvánné, Özv. Comanescu Sándorné Kolozsvár. Kun Sándor, Kun Ádám, Székely Mihály, Pilbák István, Dezső Mihály, Csete György, Kolozs 911-re; Szigethy Margit, Kolozsborsa 910—911-re; Kiss József, Árkos 909—910-re; Killyéni Erzsébet, Székelyudvarhely 911-re; Dr. Verne István, Brassó 911—915-re; Kovács Lajos, Csikszereda 907—911-re; Móric Márton, Kolozsvár 910—911-re; Csiky Farkas, Marosszentbenedek Sárdi Lőrinc Kolozsvár, 911-re, Kovács Irén, Resicabánya 907—911-re; Tóth Mihály, Szabó Mihály, Kolozsvár 911-re; Gothárd Sándor, Magyarorszávat 910—911-re; Örmösi Károly és Örmösi Károlyné, Kolozsvár 910-re.

Előfizetői díjat fizettek: Sigmund Lajos Kőkös, Dr. Kiss Tamás Budapest, Kovács Gábor Szerencs, 911-re; Orbók Lajos Héjjasfalva, Bökfi Jánosné, Nagy Gergelyné, Fűzesgyarmat 910—911-re, Csák János 909—910-re Ifj. Sári Józsefné, Ifj. Bálint Lajosné, Diószeghy Istvánné, Rozsos Lajosné, 911-re; Pálffy Géza 910-re; Kelemen Márton, Bálint István Kolozsvár, Szatmári Miklós Cegléd, Lukácsi István, Eperjes 911-re; Péch Aladárné, Budapest 910-re; Szabó

Gézáné, Csikszereda Tóth Albert Bonchida, Dr. Molnár Jenő, Budapest 911-re.

A küllőköri fiókegyelet pénztárába fizettek: Vajda Béla Vámosgálfalva, 901—905-re; Durugy András 908-ra, Unitárius Egyházközség, Gvidó Béla 911-re; Gvidó Béláné 908—909-re, Dicsőszentmárton; Szabó Albert Szőkefalva, 908—909-re; Ütő Lajos, Dombó 910—911; József Dénes, Id. Miklós Samu 910-re, Bíró Pál, Marosszentbenedek 909-re; Kovács István Bethlensztemiklós 911-re, Nagy Béla, Nagy Béláné Segesvár 910-re; Molnár János Ádamos 911-re.

Alapítói díjban 100 K-t fizetett Székely László nyug. lelkész, Torda és Özv. Farkas Józsefné emlékére 40 K-t Matskási Lajosné Kolozsvár. Az Unitárius Közlöny költségeire ajándékozot. Lukácsi István Eperjes 60 f-t, Tóth Mihály Kolozsvár 20 f-t. Fogadják az egyesület köszönetét.

Kolozsvár, 1911 február hó 18-án.
Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek. G. M. SKp. Köszönjük. Kedves. Jönni fog. K. J. k. a. Bágyon. Az énekeskönyvek elmentek. Milyen jó gondolat. Az ének hatása mindig jó és bizonyos. B. Istvánné. B-n. írja: „Nálunk bizony semmi lelki szükségét kielégítő lapot nem kapunk.“ Mi küldöttünk az U. K-ből. Az Unitárius Közlöny régebbi számaiból 4 fillérért küldünk szegény falusi embereknek. A 4 fillért a küldésre fordítjuk. 12 drbért 40 fillér (20 kr.) elég lesz.

Az ipar csodája!

Üveg készlet 12 személyre 33 darab összesen csak 6 kor. 30 fill. Vidékre ládába 60 fillérrel több. Kapható **Somlyay Mihály** üvegáru házában Kolozsvár Kossuth Lajos-utca 4. sz. Telefon 818.

Kérjük a címre ügyelni.

Telefon sz. 549. ☒ Alapítva 1860.

Gámán J. Örököse

könyvnyomdája

Kolozsvárt, Kossuth Lajos-u. 10. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség b. figyelmét felhívni a mai kor kivánalmainak megfelelőleg berendezett és villanyjáratú gépekkel ellátott

könyvnyomdámra

Költséget nem kimélve, könyvnyomdámát a legmodernebb betűfajtákkal és díszítményekkel gazdagítottam, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelőhettek. Ezenkívül a legnagyobb áldozatokkal

== **hangjegyekkel** ==

rendeztem be. A közönség pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

Gámán J. Örököse.